

Stenfiskere tog de Sten bort, der skulde beskytte Klinten mod Ødelæggelse. Som Bornholmer har jeg haft Lejlighed til at se, hvorledes man ogsaa derovre har angrebet nogle af vore allersmukkeste Steder, mest af alt det landskendte Hammerparti paa Bornholms Nordspids. Disse overordentlig smukke Granitklipper er i Tidens Løb blevet flænsede og omformede ved Stensprængninger paa Grund af, at man der har ladet anlægge et Granitværk, hvilket ikke har bragt Kommunen nogen Fordel, hvilket ikke har bragt de Folk, som har ofret Millioner paa at faa dette Værk anlagt, nogen Fordel, og som heller ikke har bragt Staten nogen Fordel, men som har ødelagt et Naturmindesmærke af første Klasse. Fra Statens Side, fra de offentlige Myndigheders Side er der i Tidernes Løb ikke vist megen Forstaaelse af Naturfredningens store Betydning for hele vort Samfund. Jeg skal blot minde om, at nogle af vore smukkeste Strandstrækninger har været i Statens Eje, men er afhændede, endda for meget smaa Købesummer til private. Men medens altsaa Statsmyndighederne i Tidens Løb har forsømt meget, vil jeg nævne, hvad for Resten ogsaa er nævnt af den foregaaende ærede Taler (A. C. Meyer), at man fra privates Side har vist Sagen megen Interesse, har dannet forskellige Selskaber: „Foreningen til Naturfredning“, „Udvalget til Naturfredning“, som har forsøgt herhjemme at praktisere de samme Principper, som med stort Held er blevet praktiseret andetsteds. Vi har ogsaa ovre paa Bornholm ved Danelse af en Forening, ved Organisation af Modstanden mod, at vore store Naturmindesmærker ødelægges ved private Foretagender, søgt at hindre Attentater paa disse Naturmindesmærker. Det er imidlertid gaaet der ligesom alle Steder, hvor man har forsøgt at værne Naturmindesmærkerne, at det private Initiativ ikke slaar til, man har mærket, at man manglende en Naturfredningslov.

Jeg mener derfor, at dette Lovforslag er i høj Grad paakrævet, og ligesom de to foregaaende ærede Talere finder jeg, at Lovforslaget som Helhed er godt, men jeg vil dog fremføre adskillige Indvendinger imod Enkeltheder deri. Den ærede første Taler, det ærede Medlem fra Herning (Westergaard), nævnte Lovforslagets Titel: „Forslag til Lov om Naturfredning m. m.“ Det „m. m.“, som staar efter „Naturfredning“, viser, at Lovforslaget ikke er et rent Naturfredningsforslag, og naar man gennemgaar Para-

grafferne, specielt § 1, ser man, at dette „m. m.“ viser hen til, at man gennem dette Lovforslag har tænkt at gøre det muligt ogsaa at frede Bygninger af historisk, kunstnerisk eller arkitektonisk Værdi. Der kan sikkert siges ikke saa lidt til Forsvar for, at man har taget dette Spørgsmaal med ved denne Lejlighed, idet de to Op-gaver er beslægtede, men ikke desto mindre vil jeg tilraade at skille de to Ting fra hinanden, at lade dette „m. m.“ gaa ud af Titelen og lade de tilsvarende Bestemmelser i § 1 gaa ud, saaledes at Lovforslaget bliver et rent Naturfredningsforslag. Hvis vi tager begge Spørgsmaal op til Løsning gennem det samme Lovforslag, er jeg bange for, at vi vil komme til at støde paa visse Vanskeligheder, saa at man vil gaa meget uensartet frem i de forskellige Dele af Landet, og at ogsaa Naturfredningens hensyne ikke bliver taget i tilstrækkelig Udstrækning. I Bemærkningerne til § 2 ser jeg saaledes, at man til Medlemmer af Fredningskommissionerne ønsker at udnævne Personer med saglig Kundskab i forskellige Retninger — det er der selvfølgelig ikke nogen, som kan have noget imod —, men saa tilføjes der: „f. Eks. Kunstnere, Arkitekter etc.“ I Bemærkningerne til et Lovforslag, der handler om Naturfredning, søger man altsaa at udpege som særlig sagkyndige paa dette Omraade Kunstnere og Arkitekter. Hvis dette bliver Hovedsynspunktet ved Udnævnelsen af Fredningskommissioner, er jeg bange for, at Naturfredningen kommer til at staa i Skygge for Fredningen af Bygninger, som har historisk, kunstnerisk eller arkitektonisk Interesse. Jeg vilde derfor finde det rigtigt, at Lovforslaget indskrænkedes til at handle om Naturfredning, og at man derefter saa snart som muligt, maaske allerede i denne Rigsdags-samling, ved et selvstændigt Lovforslag søgte at løse den anden Opgave. Jeg tilføjer, at jeg tillægger det stor Betydning, at vi ogsaa faar en Fredningslov for vore historiske Bygningsmindesmærker; vi har ikke overdrevent mange af dem her i Landet, vi er et Samfund, som er forholdvis fattigt paa den Slags, men dem, vi har, maa vi ikke sætte over Styr, og jeg finder det stridende imod sund Fornuft, at den tilfældige Ejer af en gammel Bygning skal være berettiget til for at opnaa nogle Tusind Kroners Fordel at afhænde Bygningen til Nedbrydning eller Restaurering. I andre Stater har man forstaaet, at der bør træffes vidtrækkende Forholdsregler i den Retning. Det bør vi ogsaa gøre; først og